

בית הספר למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי

1243.3554 – עסקים משפחתיים – היבטים בניהול והתנהגות ארגונית Family firms – Exploring Organizational Behavior and Management

מסטר א' מחצית שניה – תשפ"ב

קבוצה	יום בשבוע	שעה	מטלת סיום	מרצה	דואר אלקטרוני	טלפון
01	ג	18:45-21:30	עבודה	ד"ר נאווה מיכאל-צברי	navamichael@tauex.tau.ac.il	03-6406746 052-5343363

עוזרת הוראה – דניאלה קרסו-בלאו, daniellacarasso@yahoo.com, 050-7566873

שעת קבלה – לפני השיעור, בתיאום מראש – חדר: 422

היקף הלימודים

1 י"ס

ECTS – 1 י"ס = 4 ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System), ערך הניקוד של הקורס במוסדות להשכלה גבוהה בעולם שהינם חלק מ"תהליך בולוניה".

תיאור הקורס

קורס זה עוסק בעסקים משפחתיים, שהם הצורה הנפוצה ביותר של עסקים בעולם. במרבית הכלכלות ברחבי העולם, כ-90% מכלל העסקים הקטנים והבינוניים וכ-40% מהעסקים הגדולים ביותר (ברשימות ה-500 S&P וב-Fortune 1000) הם עסקים בבעלות משפחתית (Lee, 2006). גם בישראל, מעל למחצית החברות הציבוריות הן משפחתיות, מעט יותר מהממוצע של 44% של בעלות משפחתית בחברות נסחרות במדינות מערב אירופה (Faccio, Lang, & Young, 2001). צורת הבעלות הזו נמצאת במרכז של שדה מחקר הצומח במהירות בשנים האחרונות, הבוחן את הייחודיות והמאפיינים הטיפוסיים לעסקים אלה. מחקרים רבים מתעדים ביצועים שונים לחברות משפחתיות, דוגמת ביצועים פיננסיים טובים יותר (Villalonga & Amit, 2006), אסטרטגיות ייחודיות של ניהול סיכונים (Gomez-Mejia et al., 2007) ודומיננטיות גלובלית שלהן בתעשיות שונות, ביניהן למשל עיתונות, יצור בירה ותקשורת (Villalonga & Amit, 2008). הקורס יבחן את תרבות הניהול של המשפחה ושל העסק והתרבות הארגונית האופיינית לעסקים אלה ויבחן את התיאוריות המנסות להתמודד עם השאלות שמעלה צורת הבעלות הזו.

הקורס נועד לפתח מסגרת התייחסות שיטתית ומעמיקה להבנת מורכבותו של עסק בבעלות משפחתית ולהבנת מורכבותם של האתגרים בפניהם הוא ניצב. הדומיננטיות של חברות אלה בכלכלות העולמיות תורמת לחשיבות הבנת עבוד מנהלים. הקורס מתבסס על ידע תיאורטי ואמפירי מתחומי ההתנהגות הארגונית, הניהול, הפסיכולוגיה, מחקר על משפחות ועסקים משפחתיים. בקורס נבליט את ההשלכות היישומיות של הידע וכלי הניתוח הנלמדים לניהול הממשקים שבין העסק והמשפחה.

תפוקות למידה

עם סיום הקורס בהצלחה יוכל הסטודנט:

1. להבין את הייחודיות והמאפיינים של עסקים בבעלות משפחתית
2. להבין את המורכבות של כל בעלי העניין: בעלים, מועסקים, משפחה
3. להכיר את האתגרים המרכזיים של הורשת עסקים משפחתיים מדור לדור
4. לנתח ארוע של עסק משפחתי
5. לאפיין תרבות משפחתית בארגונים באופן כללי

הערכת הסטודנט בקורס והרכב הציון

אחוז	מטלה	תאריך	גודל קבוצה/ הערות
30	3 מתוך 6 מטלות שבועיות		מטלה אישית
70	ניתוח מאורע חדשותי על עסק משפחתי ישראלי	כמפורט בלוח הבחינות	מטלה בזוגות

* חובת נוכחות בכל השיעורים.

* תלמיד, הנעדר משיעור המחייב השתתפות פעילה או שלא השתתף באורח פעיל, רשאי המורה להודיע למזכירות כי יש למחוק את שמו מרשימת המשתתפים. (התלמיד יחויב בתשלום בגין קורס זה)

פירוט המטלות בקורס

1) מטלות שבועיות

יש להגיש 3 מתוך 6 המטלות השבועיות המפורטות במודל. ההגשה היא אישית, ומועד ההגשה הוא לפני השיעור בשבוע שאחרי. המטלות מופיעות במודל. **בבקשה הגישו קובץ וורד בלבד.**

2) ניתוח מאורע חדשותי אחד על עסק משפחתי ישראלי

יש לנתח מאורע חדשותי שקשור לעסקים משפחתיים, אשר דווח בעיתונות הישראלית. רצוי להשתמש בארוע שקורה במהלך חודשי הקורס, אך אפשר גם להשתמש בארוע שדווח בעבר. יש לנתח את הארוע תוך שימוש בכלים ובמודלים הנלמדים בקורס. **העבודה תוגש בזוגות.** הניתוח יכול לזהות המאפיינים של אותו עסק משפחתי, פירוט האתגרים והמלצה לעתיד. פירוט של מטלת ניתוח המאורע החדשותי מופיע במודל.

הערה: ציון האירועים מבוסס (בין היתר) על איכות ובהירות הכתיבה, על שימוש בחומר (הרצאות וקריאה) ועל העצמאות המחשבתית. שימוש בלתי ראוי בחומרים של סטודנטים אחרים (בין אם משנים קודמות ובין אם מחברים לקורס), **יחשב כהעתקה.**

הרצאת אורח

בקורס תשולב הרצאת אורח על ידי עסק משפחתי בתעשייה הישראלית. **חלה חובת נוכחות בהרצאת האורח** (אי הגעה להרצאת האורח תגרור הורדה בציון הסופי), תוכן ההרצאה מהווה חלק מחומר הלימוד בקורס עליו תיבחננו.

כל אי עמידה במי ממטלות הקורס מחיבת הודעה מראש (במייל) למתרגלת/ת הקורס

מדיניות שמירה על טווח ציונים

החל משנה"ל תשס"ט מונהגת בפקולטה מדיניות שמירה על טווח ציונים בקורסי התואר השני. עקרונות השיטה חלים על כל קורסי התואר השני, ומדיניות השמירה על טווח הציונים תיושם לגבי הציון הסופי בקורס זה. מידע נוסף בנושא זה מתפרסם בהרחבה באתר הפקולטה.

הערכת הקורס ע"י הסטודנטים

בסיומו של הקורס הסטודנטים ישתתפו בסקר הוראה על מנת להסיק מסקנות לטובת צרכי הסטודנטים והאוניברסיטה.

אתר הקורס

אתר הקורס יהווה המקום המרכזי בו ימסרו הודעות לסטודנטים, לפיכך מומלץ להתעדכן בו מדי שבוע, לפני השיעור, ובכלל – גם בתום הסמסטר. (לצורך תיאום עינייני הבחינה למשל).

שקפי הקורס יהיו באתר הקורס באתר.

לתשומת לבכם - בכיתה ידונו גם נושאים (ובפרט דוגמאות) שאינם מופיעים בשקפים או מופיעים בכותרת בלבד. כל אלו הינם חלק בלתי נפרד מחומר הקורס.

תכנית הקורס *

שבוע	תאריך	נושאים	קריאת חובה	הגשות	הערות
1		<u>מבוא: הגדרה ונתונים על עסקים משפחתיים</u> הגדרות של עסק משפחתי, נתונים על שכיחות בכלכלות ובבורסות ברחבי העולם. התפתחות המחקר על עסקים משפחתיים כתחום אקדמי צעיר ב-30 השנים האחרונות	HBR, (2012). What You Can Learn from Family Business.		
2		<u>מודלים להבנת עסקים משפחתיים</u> חיבור של משפחה ועסק מודל שלושת המעגלים מודל הדורות מודל שלושת הצירים			
3		<u>הבדלים בין עסקים משפחתיים ללא משפחתיים ותיאוריות</u>	Gomez Mejia, L. R., Haynes, K. T., Nunez-Nickel, M. Jacobson, K. J. L., & Moyano-Fuentes, J. (2007).		
4		<u>היזם והמאפיינים של הדור הראשון</u> ריכוזיות, הזדהות עם העסק, קושי לשחרר. מאפייני הארגון שהיזם יוצר. "קונספירציית ההורשה"	Lansberg, I. (1988). The Succession Conspiracy. <i>Family Business Review</i> , 1(2), 119-143.		
5		<u>בין דור ראשון לשני</u> הבעיות המבניות שבין דור ראשון לשני	Stalk, G. & Foley, H. (2012).		

שבוע	תאריך	נושאים	קריאת חובה	הגשות	הערות
6		<p><u>מאפיינים של תרבות ארגונית</u> <u>בעסקים משפחתיים</u> סקירה של ארגונים עם תרבות ארגונית "משפחתית". המטפורה של משפחה לתיאור סביבה עסקית.</p>	Michael-Tsabari, N., & Tan, W. L., (2013).		

*התכנית הינה בסיס לשינויים.

קריאת חובה

שיעור 1 –

Kachner, N., Stalk, G., & Bloch, A. (2012). What You Can Learn from Family Business. *Harvard Business Review*.

שיעור 3 –

Gomez Mejia, L. R., Haynes, K. T., Nunez-Nickel, M. Jacobson, K. J. L., & Moyano-Fuentes, J. (2007). Socioemotional Wealth and Business Risks in Family-controlled Firms: Evidence from Spanish Olive Oil Mills. *Administrative Science Quarterly*, 52, 106-137.

שיעור 4 –

Lansberg, I. (1988). The Succession Conspiracy. *Family Business Review*, 1(2), 119-143

שיעור 5 –

Stalk, G. & Foley, H. (2012). Avoid the Traps That Can Destroy Family Businesses. *Harvard Business Review*.

שיעור 6 –

Michael-Tsabari, N., & Tan, W., (2013). Exploring Family Features in Non-Family Organizations: The Family Metaphor and its Behavioral Manifestations, *Entrepreneurship Research Journal*, 3(3), 391-424.

קריאת רשות

שיעור 1 –

- 1) Anderson, R. C., & Reeb, D. M. (2003). Founding Family ownership and firm performance: Evidence from the S&P 500. *The Journal of Finance*, 58(3), 1301-1328 .

שיעור 2 –

- 1) Miller, D. & Le Breton-Miller, I., 2005, Leveraging the Mission in Family Business, Harvard Business Scholl Working Knowledge.
- 2) Michael-Tsabari, N., Labaki, R., & Zachary, R. K. (2014). Toward the cluster model: The family firm's entrepreneurial behavior over generations. *Family Business Review*, 27(2), 161-185.

שיעור 3 –

- 1) Villalonga, B., & Amit, R. (2010). Family Control of Firms and Industries. *Financial Management* (Autumn), 863-904 .

- 1) Nicholson, N., (2008). Evolutionary Psychology, Organizational Culture, and the Family Firm, *Academy of Management Perspectives*, 22(2), 73-84.
- 2) Huang, M., Li, P., Meschke, F., & Guthrie, J. P. (2015). Family firms, employee satisfaction, and corporate performance. *Journal of Corporate Finance*, 34, 108-127
- 3) Sharma, P., Blunden, R., Labaki, R., Michael-Tsabari, N. & Rivera Algarin, J.O. (2013). Analyzing family business cases: Tools and techniques. *Case Research Journal*, 33(2).